

при участието на секретар-протоколита Десислава Пенкова разгледа в закрито заседание на 08.10.2024 г. конституционно дело №26/2024 г., докладвано от съдия Соня Янкулова.

Производството е по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България във фазата на произнасяне по допустимост по чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд (ЗКС).

Делото е образувано на 10.07.2024 г. по искане на 23-ти състав на Софийския районен съд за установяване на противоконституционност на чл. 343в, ал. 3 от Наказателния кодекс (обн. ДВ, бр. 26 от 02.04.1968 г., изм. ДВ, бр. 42 от 14.05.2024 г., разпоредбата е въведена с изменение, обн. ДВ, бр. 95 от 29.11.2016 г.; НК).

Вносителят твърди, че чл. 343в, ал. 3 НК противоречи на чл. 4, ал. 1, чл. 5, ал. 3 и чл. 6, ал. 2 от Конституцията.

Сезирацият съд изтъква, че разпоредбата е приета без мотиви и обсъждане, което „прави обективно невъзможно тълкуването“ по смисъла на чл. 46, ал. 1 от Закона за нормативните актове (обн. ДВ, бр. 27 от 03.04.1973 г., посл. изм. ДВ, бр. 34 от 03.05.2016 г.). По този начин счита за нарушен „заложеният във фундамента на правовата държава конституционен принцип на законността ... като е накърнена предвидимостта в правното регулиране, дестабилизирана е правната сигурност“, пренебрегнати са „основни характеристики на правната сигурност и на самата правова държава – последователността и предвидимостта на регламентацията“, както и „злепоставена е справедливостта, дължима от закона в правовата държава“.

За нарушено вносителят намира и „правилото по чл. 5, ал. 3“ от Конституцията като „специфично проявление на принципа на правовата държава в наказателното правоприлагане“. Според сезирация съд приетата от народните представители разпоредба на чл. 343в, ал. 3 НК „не представлява легитимен отговор на деяние с повишена степен на обществена опасност, налагаща именно наказателноправна репресия, а се явява произволно санкциониране с най-тежката по характер отговорност“. Посочва, че за разлика от установеното в чл. 343в, ал. 1 и 2 НК, с алинея 3 на чл. 343в НК е въведена наказателна отговорност, която „не е обусловена от обективен признак на престъплението – деецът да е бил наказван за същото деяние

по административен ред“ (чл. 177, ал. 1, т. 2 във вр. с чл. 171, т. 1 и 4 от Закона за движението по пътищата, обн. ДВ, бр. 20 от 05.03.1999 г., посл. изм. ДВ, бр. 41 от 10.05.2024 г.). С това, посочва вносителят, е накърнен „конституционният мащаб за допустимо ограничаване на правата“ на гражданите, който „да прави мерките „съразмерни с характера на защитавания интерес“.

Разпоредбата, според сезиращия съд, нарушава и „юридическото равенство на гражданите по чл. 6, ал. 2 от Конституцията“, защото установява „същата по тежест наказателна отговорност“ на лица, извършили деяния с различна степен на обществена опасност“.

Конституционният съд, за да се произнесе по допустимостта на искането, взе предвид следното:

Искането е направено от субект на инициатива по смисъла на чл. 150, ал. 2 от Конституцията – съд във връзка с конкретно дело – 23-ти състав на Софийския районен съд.

Предмет на искането е установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 343в, ал. 3 НК. Разпоредбата на чл. 343в, ал. 3 НК е действащ закон, приета е със Закона за изменение и допълнение на Наказателния кодекс (обн. ДВ, бр. 95 от 29.11.2016 г.), поради което в компетентност на Конституционния съд по смисъла на чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията е установяването на нейната противоконституционност.

Конституционният съд не се е произнасял с решение или с определение за недопустимост по искане със същия предмет, поради което отрицателната процесуална предпоставка по смисъла на чл. 21, ал. 6 ЗКС не е налице.

Искането е съобразено с изискванията на чл. 17, ал. 1 и 2 ЗКС и на чл. 18, ал. 1, 2, 5 и 7 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд (ПОДКС), както и с установеното в практиката на Конституционния съд изискване сезиращият съд по смисъла на чл. 150, ал. 2 от Конституцията да обоснове, че оспорената разпоредба е от значение за разрешаване на правния спор по конкретното дело, т.е. да определи „приложимия закон“ по висящото конкретно пред него дело (Определение №2/2024 г. по к.д. №8/2024 г., Определение №5/2024 г. по к.д. №12/2024 г., Определение №6/2024 г. по к.д. №19/2024 г., Определение №7/2024 г. по

к.д. №20/2024 г. с цитираната там практика).

От искането и приложените към него документи се установява, че пред сезирация съд са висящи две наказателни общ характер дела – №17733/2023 г. и №2590/2024 г., образувани по внесени за разглеждане обвинителни актове срещу две лица за извършени престъпления по чл. 343в, ал. 3 във вр. с ал. 1 НК, по които има направено искане за разглеждане по реда на особените правила на глава 29 „Решаване на делото със споразумение“ (чл. 381 – 384) от Наказателно-процесуалния кодекс. Към момента на сезиране на Конституционния съд производствата по двете дела са висящи пред сезирация съд, съгласно информацията от представените от съда документи. Следователно установяването на противоконституционност на разпоредбата на чл. 343в, ал. 3 НК по силата на принципа за приложимост на по-благоприятния закон, уреден в чл. 2, ал. 2 НК, би превърнало по отношение на конкретния правен спор тази разпоредба в неприложимо право. С оглед на това оспорената разпоредба е приложим закон по висящите пред сезирация съд две наказателни общ характер дела, тъй като „е действаща и обективно годна за прилагане като източник на право по конкретното дело“ (Определение №6/2024 г. по к.д. №19/2024 г. с цитираната там практика).

В съответствие с установената практика на Съда относно изискванията за допустимост на искане, отправено на основание действащата разпоредба на чл. 150, ал. 2 от Конституцията (Определение №2/2024 г. по к.д. №8/2024 г.), вносителят излага разбирането си за приложимото право в контекста на правото на Европейския съюз и на Конвенцията за защита направата на човека и основните свободи.

Съдът приема последователно в практиката си, че преценката на сезирация съд според чл. 150, ал. 2 от Конституцията за приложимия закон, е необходимо условие за допустимост на искането, но не обвързва Конституционния съд, „защото тази преценка предпоставя собствената на Конституционния съд компетентност да се произнесе по направеното искане (неговата юрисдикция), а всеки съд, в т.ч. и Конституционният, сам преценява компетентността си да се произнесе по искане, с което е сезиран“ – аргумент от чл. 13 ЗКС (Определение №7/2024 г. по к.д. №20/2024 г. и цитираната там практика).

По изложените съображения Конституционният съд приема, че искането, като попадащо в компетентността на Съда и отговарящо на изискванията за допустимост, следва да бъде допуснато за разглеждане по същество.

На основание чл. 20а, ал. 1 ПОДКС като заинтересувани институции, които да представят становище по делото, следва да бъдат конституирани: Народното събрание, Министерският съвет, министърът на правосъдието, министърът на вътрешните работи, Върховният касационен съд, главният прокурор, Националната следствена служба, Висшият адвокатски съвет и омбудсманът.

На основание чл. 20а, ал. 2 ПОДКС следва да бъдат поканени да предложат становище по делото следните неправителствени организации: Съюзът на юристите в България и фондация „Български адвокати за правата на човека“.

На основание чл. 20а, ал. 3 ПОДКС следва да бъдат поканени да предложат писмено правно мнение следните изтъкнати специалисти от науката и практиката: чл.-кор. д.ю.н. Борис Велчев, проф. д.ю.н. Лазар Груев, проф. д-р Момяна Гунева, проф. д-р Пламен Панайотов, проф. д-р Румен Владимиров, доц. д-р Даниела Дончева, доц. д-р Ива Пушкарова, доц. д-р Николета Кузманова, доц. д-р Петя Митрева, доц. д-р Пресиян Марков, доц. д-р Ралица Илкова, доц. д-р Ралица Костадинова, Даниела Доковска, Румен Ненков.

Заинтересуваните институции, както и поканените неправителствени организации и специалисти могат да представят и да предложат становище и да дадат писмено правно мнение в тридесетдневен срок от съобщаването.

Водим от горното и на основание чл. 19, ал. 1 ЗКС Конституционният съд

О П Р Е Д Е Л И:

Допуска за разглеждане по същество искането на 23-ти състав на Софийския районен съд за установяване на противоконституционност на чл. 343в, ал. 3 от Наказателния кодекс (обн. ДВ, бр. 26 от 02.04.1968 г., изм. ДВ, бр. 42 от 14.05.2024 г., разпоредбата е въведена с изменение, обн. ДВ, бр. 95 от 29.11.2016 г.).

Конституира като заинтересувани институции: Народното събрание, Министерският съвет, министъра на правосъдието, министъра на вътрешните работи, Върховния касационен съд, главния прокурор, Националната следствена служба, Висшия адвокатски съвет и омбудсмана.

Отправля покана да предложат становище до: Съюза на юристите в България и фондация „Български адвокати за правата на човека“.

Отправля покана за даване на писмено правно мнение до: чл.-кор. д.ю.н. Борис Велчев, проф. д.ю.н. Лазар Груев, проф. д-р Момяна Гунева, проф. д-р Пламен Панайотов, проф. д-р Румен Владимиров, доц. д-р Даниела Дончева, доц. д-р Ива Пушкарова, доц. д-р Николета Кузманова, доц. д-р Петя Митрева, доц. д-р Пресиян Марков, доц. д-р Ралица Илкова, доц. д-р Ралица Костадинова, Даниела Доковска, Румен Ненков.

На заинтересуваните институции и на поканените лица да се изпрати препис от искането и определението, като им предоставя тридесетдневен срок от датата на уведомяването за представяне и предлагане на становище и за даване на писмено правно мнение.

Препис от определението да се изпрати на вносителя, който в тридесетдневен срок от уведомяването може да представи допълнителни съображения.